

منبع: کنکور سراسری

زمان ۱۸ دقیقه

پایه دوازدهم تجربی

مدرسه گروه آموزشی بیوگراوند

شماره آزمون سری اول (سوالات کنکور)

مبحث کاربرد مشتق (فصل ۵ دوازدهم)

درس ریاضی

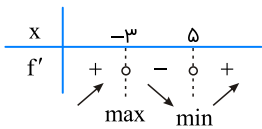
گزینه ۲

۱

نقاط بحرانی تابع را در فاصله $[-4, 3]$ به دست می‌آوریم.

$$f(x) = \frac{1}{3}x^3 - x^2 - 15x \Rightarrow f'(x) = x^2 - 2x - 15$$

$$\xrightarrow{f'(x)=0} x^2 - 2x - 15 = (x - 5)(x + 3) = 0$$

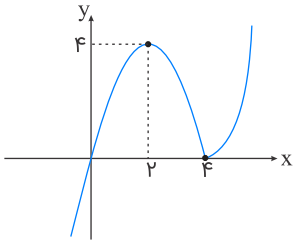

$[-4, 3]$ نقاط بحرانی تابع در بازه $[-4, 3]$ = $-3, -4, 3$

$$\left. \begin{aligned} f(-4) &= -\frac{64}{3} - 16 + 60 = \frac{68}{3} \\ f(-3) &= \frac{(-3)^3}{3} - 9 + 45 = 27 \\ f(3) &= \frac{3^3}{3} - 9 - 45 = -45 \end{aligned} \right\} \xrightarrow{x \in [-4, 3]} \begin{cases} y_{\min} = -45 \\ y_{\max} = 27 \end{cases}$$

$$f(x) = x|x - 4| = \begin{cases} x^2 - 4x & ; x \geq 4 \\ 4x - x^2 & ; x < 4 \end{cases}$$

نمودار این تابع به صورت زیر است:

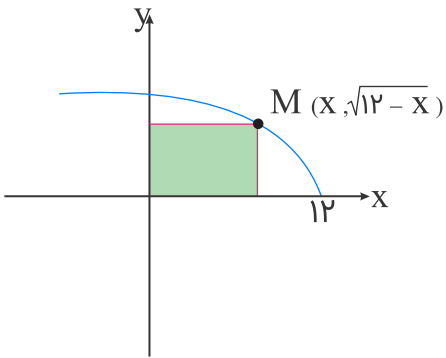

این تابع در $(4, 0)$ مینیمم نسبی و در $(2, 4)$ ماکزیمم نسبی دارد. فاصله آن‌ها برابر است با:

$$\sqrt{(2 - 4)^2 + (4 - 0)^2} = \sqrt{4 + 16} = \sqrt{20} = 2\sqrt{5}$$

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۳۹۸

نمودار این تابع را رسم می‌کنیم:

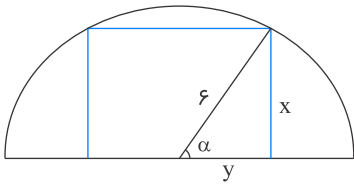
مساحت مستطیل ساخته شده برابر $S(x) = x\sqrt{12-x}$ است.

$$S' = \sqrt{12-x} - \frac{x}{2\sqrt{12-x}} = 0 \Rightarrow \frac{2(12-x) - x}{2\sqrt{12-x}} = 0$$

$$24 - 2x - x = 0 \Rightarrow x = 8 \Rightarrow S_{\max} = 8\sqrt{12-8} = 16$$

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۳۹۸

راه حل اول:

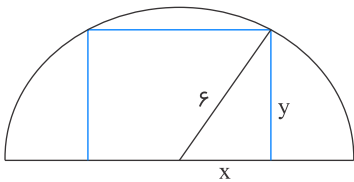
$$\sin \alpha = \frac{x}{6} \Rightarrow x = 6 \sin \alpha$$

$$\cos \alpha = \frac{y}{6} \Rightarrow y = 6 \cos \alpha$$

$$\text{مساحت مستطیل} : S = x(2y) = 2(36) \sin \alpha \cos \alpha = 36 \sin 2\alpha$$

مساحت وقتی ماکزیمم است که $\sin 2\alpha = 1$ باشد. بنابراین: $S_{\max} = 36$

راه حل دوم:

$$x^2 + y^2 = 36 \Rightarrow y = \sqrt{36 - x^2}$$

$$S = 2xy = 2x\sqrt{36 - x^2}$$

$$S' = 2\sqrt{36 - x^2} + \frac{-4x^2}{2\sqrt{36 - x^2}} = 0$$

$$\Rightarrow x^2 = 36 - x^2 \Rightarrow x^2 = 18 \Rightarrow x = 3\sqrt{2}$$

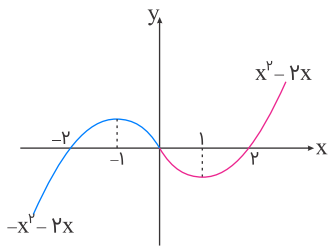
$$\Rightarrow y = \sqrt{18} = 3\sqrt{2}$$

$$S_{\max} = 2 \times 3\sqrt{2} \times 3\sqrt{2} = 36$$

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۳۹۸

$$f(x) = x|x| - 2x = \begin{cases} x^2 - 2x & ; x \geq 0 \\ -x^2 - 2x & ; x < 0 \end{cases}$$

نمودار این تابع را رسم می‌کنیم:

$$\begin{cases} x \geq 0 : f'(x) = 2x - 2 = 0 \Rightarrow x = 1 \\ x < 0 : f'(x) = -2x - 2 = 0 \Rightarrow x = -1 \end{cases}$$

باتوجه به شکل، ماکزیمم و مینیمم نسبی تابع به ترتیب برابر $(-1, 1)$ و $(1, -1)$ است، پس فاصله آن‌ها از هم برابر است با:

$$\text{فاصله} : \sqrt{(-1-1)^2 + (1+1)^2} = \sqrt{2^2 + 2^2} = 2\sqrt{2}$$

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۳۹۸

$$f'(x) = 1 + \frac{4 - 2x}{2\sqrt{4x - x^2}} = 0$$

$$\Rightarrow -\frac{2-x}{\sqrt{4x-x^2}} = 1 \Rightarrow \sqrt{4x-x^2} = x-2 \quad (*)$$

باتوجه به معادله باید $x-2 \geq 0$ باشد، یعنی: $x \geq 2$
 حال معادله (*) را حل می‌کنیم. ابتدا به توان ۲ می‌رسانیم:

$$4x - x^2 = x^2 - 4x + 4 \Rightarrow 2x^2 - 8x + 4 = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - 4x + 2 = 0 \Rightarrow \Delta = 16 - 8 = 8$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x = \frac{4 + 2\sqrt{2}}{2} = 2 + \sqrt{2} & \text{قابل قبول} \\ x = \frac{4 - 2\sqrt{2}}{2} = 2 - \sqrt{2} & (x \geq 2 \text{ زیرا غیر قابل قبول}) \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(2 + \sqrt{2}) = 2 + \sqrt{2} + \sqrt{4(2 + \sqrt{2}) - (2 + \sqrt{2})^2}$$

$$= 2 + \sqrt{2} + \sqrt{2} = 2 + 2\sqrt{2}$$

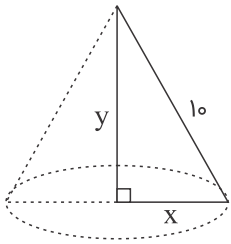
$$\Rightarrow A(2 + \sqrt{2}, 2 + 2\sqrt{2}) \text{ ماکزیمم نسبی}$$

حال فاصله نقطه A را از نیمساز ناحیه اول یعنی $y = x$ به دست می‌آوریم:

$$x - y = 0$$

$$\Rightarrow d = \frac{|ax_0 + by_0 + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}} = \frac{|2 + \sqrt{2} - 2 - 2\sqrt{2}|}{\sqrt{1+1}} = \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{2}} = 1$$

در مثلث قائم‌الزاویه به طول اضلاع قائم x و y داریم:

$$x^2 + y^2 = l_0^2 \Rightarrow x^2 = l_0^2 - y^2 \quad (*)$$

از دوران مثلث حول ضلع قائمه آن، مخروط تشکیل می‌شود، بنابراین داریم:

$$V = \frac{1}{3}\pi x^2 y \xrightarrow{(*)} V = \frac{1}{3}\pi(l_0^2 - y^2)y = \frac{\pi}{3}(l_0^2 y - y^3)$$

حال برای به دست آوردن طول اضلاع قائم، از V مشتق می‌گیریم:

$$V' = \frac{\pi}{3}(l_0^2 - 3y^2) \Rightarrow \frac{\pi}{3}(l_0^2 - 3y^2) = 0$$

$$\Rightarrow l_0^2 - 3y^2 = 0 \Rightarrow y^2 = \frac{l_0^2}{3}$$

$$\Rightarrow x^2 = l_0^2 - y^2 \Rightarrow x^2 = l_0^2 - \frac{l_0^2}{3} = \frac{3l_0^2 - l_0^2}{3} = \frac{2l_0^2}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{x^2}{y^2} = \frac{\frac{2l_0^2}{3}}{\frac{l_0^2}{3}} = 2 \Rightarrow \frac{x}{y} = \sqrt{2}$$

نقطه $B(x, \sqrt{2x+7})$ را روی منحنی در نظر می‌گیریم. فاصله نقطه $A(5, 0)$ را از نقطه B محاسبه می‌کنیم:

$$AB = \sqrt{(x-5)^2 + (\sqrt{2x+7}-0)^2}$$

$$= \sqrt{x^2 - 10x + 25 + 2x + 7} = \sqrt{x^2 - 8x + 32}$$

برای به دست آوردن کمترین فاصله، از AB مشتق می‌گیریم:

$$(AB)' = \frac{2x-8}{2\sqrt{x^2-8x+32}} = \frac{x-4}{\sqrt{x^2-8x+32}}$$

$$(AB)' = 0 \Rightarrow x = 4 \Rightarrow B(4, \sqrt{15})$$

کمترین فاصله نقطه A از منحنی، برابر است با فاصله دو نقطه A و B . در نتیجه داریم:

$$A(5, 0), B(4, \sqrt{15}) \Rightarrow AB = \sqrt{(5-4)^2 + (0-\sqrt{15})^2} = 4$$

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۳۹۹

$$f'(x) = \frac{(2x+2)(x^2+1) - 2x(x^2+2x-3)}{(x^2+1)^2} = 0$$

$$\Rightarrow (2x+2)(x^2+1) - 2x(x^2+2x-3) = 0$$

$$\Rightarrow \cancel{2x^3} + 2x + 2x^2 + 2 - \cancel{2x^3} - 4x^2 + 6x = 0$$

$$\Rightarrow -2x^2 + 8x + 2 = 0 \Rightarrow x^2 - 4x - 1 = 0$$

$$\Rightarrow \Delta = 20 \Rightarrow x = \frac{4 \pm 2\sqrt{5}}{2} = 2 \pm \sqrt{5}$$

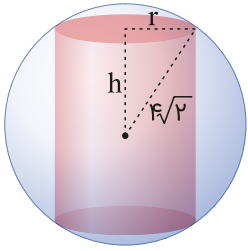
x	$-\infty$	$2-\sqrt{5}$	$2+\sqrt{5}$	$+\infty$
f'	-	+	-	
f		↘ min	↗ max	

$$f(2+\sqrt{5}) = \frac{(2+\sqrt{5})^2 + 4 + 2\sqrt{5} - 3}{(2+\sqrt{5})^2 + 1}$$

$$= \frac{9 + 4\sqrt{5} + 2\sqrt{5} + 1}{9 + 4\sqrt{5} + 1} = \frac{10 + 6\sqrt{5}}{10 + 4\sqrt{5}} = \frac{5 + 3\sqrt{5}}{5 + 2\sqrt{5}} \times \frac{5 - 2\sqrt{5}}{5 - 2\sqrt{5}} = -1 + \sqrt{5}$$

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۳۹۹

$$h^2 + r^2 = 32 \Rightarrow h = \sqrt{32 - r^2}$$

$$f = 2\pi r \times 2h = 4\pi r \sqrt{32 - r^2} = 4\pi \sqrt{32r^2 - r^4}$$

$$f' = 4\pi \times \frac{64r - 4r^3}{2\sqrt{32r^2 - r^4}} = 0 \quad \begin{cases} r = 0 & \text{غلط} \\ r = 4 & \text{درست} \end{cases}$$

اگر $r = 4$ باشد $h = 4$ است.

$$\max(S) = 4\pi(4)(4) = 64\pi$$

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۴۰۰

A نقطه : (a, a^2)

A' نقطه : (a^2, a)

$$y = x \text{ با } f \text{ تقاطع } \Rightarrow x^2 = x \Rightarrow \begin{cases} x = 0 \\ x = 1 \end{cases} \Rightarrow a \in (0, 1)$$

$$AA' = \sqrt{(a^2 - a)^2 + (a - a^2)^2} = \sqrt{2} |a^2 - a|$$

$$\xrightarrow{a \in (0, 1)} \sqrt{2} (a - a^2) = -\sqrt{2} a^2 + \sqrt{2} a$$

$$\xrightarrow{\max} \frac{-\Delta}{2a} = -\frac{\sqrt{2}^2 - 0}{2(-\sqrt{2})} = \frac{2}{-2\sqrt{2}} = -\frac{1}{\sqrt{2}} = -\frac{\sqrt{2}}{2}$$

چون طول پاره خط مدنظر است، پس مثبت در نظر می‌گیریم.
تذکر: با استفاده از مشتق AA' نیز می‌توان به جواب رسید.

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۴۰۰

$$g(x) = \frac{x^{\nu}(x^{\nu} - 4)}{x^{\nu} - 1} = \frac{x^{\nu} - 4x^{\nu}}{x^{\nu} - 1}$$

$$g'(x) = \frac{(4x^{\nu} - 4x)(x^{\nu} - 1) - \nu x(x^{\nu} - 4x^{\nu})}{(x^{\nu} - 1)^{\nu}}$$

$$= \frac{\nu x[(4x^{\nu} - 4)(x^{\nu} - 1) - x^{\nu} + 4x^{\nu}]}{(x^{\nu} - 1)^{\nu}} = \frac{\nu x(x^{\nu} - 2x^{\nu} + 4)}{(x^{\nu} - 1)^{\nu}}$$

$$f(x) = \begin{cases} g(x) & ; |x| \geq \nu \\ -g(x) & ; |x| < \nu \end{cases} \Rightarrow f'(x) = \begin{cases} g'(x) & ; |x| > \nu \\ -g'(x) & ; |x| < \nu \end{cases}$$

تابع f' در سه نقطه $x = 2$, $x = -2$ و $x = 0$ تغییر علامت می‌دهد.

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۴۰۰

نقاط بحرانی تابع $f(x) = |x^3 - x^2|$ را حساب می‌کنیم:

$$x^3 - x^2 = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = \sqrt[3]{3} \in D \\ x = -\sqrt[3]{3} \notin D \end{cases}$$

$$(x(x^3 - x^2))' = 0 \Rightarrow (3x^2 - 2x^3)' = 0 \Rightarrow 3 - 3x^2 = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 1 \in D \\ x = -1 \in D \end{cases}$$

پس مجموعه نقاط بحرانی $\{-1, 1, \sqrt[3]{3}, -1/5\}$ خواهد بود.

$$f(1) = 2, f(-1) = -2, f(\sqrt[3]{3}) = 0$$

$$f(-1/5) = f(-\frac{3}{5}) = -\frac{3}{5} |3 - \frac{9}{5}| = \frac{-3}{5} \times \frac{6}{5} = \frac{-9}{5}$$

کمترین مقدار تابع -2 خواهد بود.

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۴۰۰

نقطه A را $A(x, \sqrt[3]{-x})$ با فرض $x \in [0, 1]$ در نظر می‌گیریم، در این صورت $A'(\sqrt[3]{x}, -x)$ خواهد بود.

$$AA' = \sqrt{(x - \sqrt[3]{x})^2 \times 2} = \sqrt{2} \underbrace{|x - \sqrt[3]{x}|}_{g(x)}$$

$$g(x) = x - \sqrt[3]{x}, \quad x \in [0, 1]$$

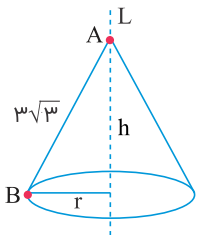
حال بیشترین مقدار $g(x)$ را حساب می‌کنیم:

$$g'(x) = 1 - \frac{1}{3\sqrt[3]{x^2}} = 0 \Rightarrow 3\sqrt[3]{x^2} = 1 \Rightarrow \sqrt[3]{x^2} = \frac{1}{3} \Rightarrow x^2 = \frac{1}{27} \Rightarrow x = \frac{1}{3\sqrt{3}}$$

$$g(0) = g(1) = 0, \quad g\left(\frac{1}{3\sqrt{3}}\right) = \frac{1}{3\sqrt{3}} - \sqrt[3]{\frac{1}{3\sqrt{3}}} = \frac{1}{3\sqrt{3}} - \frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{-2}{3\sqrt{3}}$$

$$\max(AA') = \sqrt{2} \left| \frac{-2}{3\sqrt{3}} \right| = \frac{2\sqrt{2}}{3\sqrt{3}} \times \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{2}} = \frac{4}{3\sqrt{6}}$$

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۴۰۰

$$r^2 + h^2 = (3\sqrt{3})^2 = 27 \Rightarrow r^2 = 27 - h^2$$

$$V = \frac{1}{3}\pi r^2 h = \frac{\pi}{3}(27 - h^2)h = \frac{\pi}{3}(27h - h^3)$$

$$V' = 0 \Rightarrow 27 - 3h^2 = 0 \Rightarrow h^2 = 9 \Rightarrow h = 3$$

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۴۰۱

$$f(0) = 4 \Rightarrow c = 4$$

$$f'(x) = 3x^2 + 2ax + b$$

$$\Rightarrow \begin{cases} f'(0) = 0 \Rightarrow b = 0 \\ f'(x) = 0 \Rightarrow 3x^2 + 2ax = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 0 \\ x = -\frac{2a}{3} \end{cases} \end{cases}$$

$$f\left(-\frac{2a}{3}\right) = 0 \Rightarrow \left(-\frac{2a}{3}\right)^3 + a\left(-\frac{2a}{3}\right)^2 + 4 = 0$$

$$-\frac{8a^3}{27} + \frac{2a^3}{9} + 4 = 0 \Rightarrow \frac{4a^3}{27} = -4 \Rightarrow a^3 = -27$$

$$\Rightarrow a = -3 \Rightarrow x_{\min} = -\frac{2a}{3} = 2$$

کنکور سراسری علوم تجربی داخل ۱۴۰۱

ریشه‌های مشتق تابع باید ۲- و صفر باشد.

$$y' = 3x^2 + 2ax - 2b$$

پس:

$$\xrightarrow{(0,0)} b = 0$$

$$\xrightarrow{(-2,0)} 3(-2)^2 + 2a(-2) = 0 \Rightarrow 12 - 4a = 0 \Rightarrow a = 3$$

حال ریشه‌های مشتق را در تابع اصلی جایگذاری می‌کنیم:

$$y = x^3 + 3x^2 - 4$$

$$\begin{cases} \xrightarrow{x=0} (0, -4) \\ \xrightarrow{x=-2} (-2, 0) \end{cases} \xrightarrow{\text{فاصله}} \sqrt{(-2-0)^2 + (0+4)^2} = \sqrt{4+16} = \sqrt{20} = 2\sqrt{5}$$

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۴۰۱

طول ضلع قاعده را a و ارتفاع را h می‌نامیم، داریم:

$$V = a^2 h = ۴ \Rightarrow h = \frac{۴}{a^2}$$

مقدار حلب برابر $a^2 + ۴ah$ است:

$$S = ۴ah + a^2 = \frac{۱۶}{a} + a^2$$

مشتق می‌گیریم و برابر صفر می‌گذاریم:

$$S = \frac{۱۶}{a} + a^2 \Rightarrow S' = \frac{-۱۶}{a^2} + ۲a = ۰ \Rightarrow a = ۲ \Rightarrow h = ۱$$

$$S = ۸ + ۴ = ۱۲$$

پس مقدار حلب برابر ۱۲ است.

کنکور سراسری علوم تجربی خارج از کشور ۱۴۰۱